

100 år sedan William Booth dog

150 000 människor kom och såg honom ligga på Lit de Parade

- en "Kändis" som, i jämförelse, är större än Zlatan!

Detta är en tillbakablick av en man, som är inne i sitt 85:e år och tackar Gud för att William Booths liv påverkat hans eget liv så det blev ett lyckligt liv.

Den 20 augusti 1912 mottog Frälsningsarméns Högkvarter i Stockholm från London ett telegram som i sin helhet lyder: "Generalen avled i dag. Var försäkrad om mina förböner varje ögonblick. Jag är överväldigad av sorg, men Gud vill trösta oss. Vänligast meddela salvationister och vänner å mina vägnar. Stabschefen.

Liknande telegram sändes till samtliga 61 länder där Frälsningsarmén då fanns. Det intressanta med antalet länder är att 100 år efteråt, alltså 2012, finns Frälsningsarmén i 124 länder. Nummer 125 blir det i höst då Grönland får sina första officerare.

Hur kunde denne utbuade och hånade man bli så populär över hela världen? Var det för musikstilen han valde? På ett möte i en teater i Worchester, som hyrts när William Booth kom dit, sjöng kaptenen George "Sailor" Fiedler sången "Bless His name, He set me free" till en melodi som William tyckte om. Man upplyste honom om att det var en slagdänga "Champagne Charlie" som sjöngs mycket på krogarna och varietéerna. "Varför skall djävulen ha de bästa melodierna" är ett citat som kommer från William Booth. Kanske sa han det just då. Frälsningsarmésångboken i Sverige har sången som nummer 499 "Sjung Hans lov Han gjort mig fri". Den har en speciell klang i mina öron. Som ung frälsningsmusikant tyckte jag att det var en medryckande melodi. Kanske kärleken till den beror på att man i musiken lagt in ett bassolo i kören. Vi i bassektionen la på ett extra kol när vi kom till kören. William Booth förstod att om folket kan melodierna så har de lättare att lära sig orden. Läskunnigheten var inte så stor bland de som kom till mötena, så melodier med "frälsta ord" till, var en bra metod att undervisa människor om Jesus och hans frälsning. Men många tyckte det var ogudaktigt. Kyrkorna tog avstånd från en sådan glad religion, men folk kom i skaror till mötena. Många blev frälsta och många invigdes till frälsningssoldater. Illaluktande trashankar och människospillror av alla slag togs om hand av William Booth och hans medhjälpare.

När han marscherade med sin armé på gatorna kastades både stenar och ruttna ägg på dem. När man spottade på honom ville han inte få spottloskan borttorkad: "Den är ett äretecken" sade han. Människor behövde hjälp till både kropp och själ, så förutom brinnande väckelsemöten ordnades utdelning av kläder och mat, speciella hem för hemlösa, alkoholister, ensamma mödrar och hem för gamla. Han sade till sin son Bramwell, som efter sin fars död blev ledare och general: "Bram, vet du om att det under broarna i London ligger människor som har det sämre än åkarhästarna har det? Hästarna har ett stall att vara i på natten och de får mat av sina ägare. Men människorna ligger där och dör. Gör någonting Bram!" *Opinionen svängde när man såg hans iver att hjälpa de fattiga.* Om människor behövde hjälp med mat, kläder, tak över huvudet eller hjälp på annat sätt så såg han till att de blev hjälpta. Många drinkare slutade med supandet vilket gjorde krogägarna rasande. Hans sociala program beundrades av kungligheter och presidenter likaväl som "vanliga människor". (Egentligen finns inga "vanliga" människor, alla är unika varelser!) Det har berättats om Williams svar på en fråga om vad hans motto var: "Others". Andra! Ett snabbt svar som kännetecknade hans liv.

Ofta citerat är William Booths i slutet av sin levnad:

*Så länge kvinnor måste lida och gråta – vill jag kämpa,
Så länge barn och ungdom sakna skydd och vård – vill jag kämpa,
Så länge våra fångelser är fyllda – vill jag kämpa,
Så länge det finns en drinkare kvar – vill jag kämpa,
Så länge det finns en vilseförd flicka på våra gator – vill jag kämpa,
Så länge det finns en själ utan Guds ljus – vill jag kämpa,
Jag vill kämpa ända till slutet!*

Det finns andra citat som är väl värda att läsa även i nutid för oss frälsningssoldater t.ex.: ”*Vi är ett frälsningsfolk!* Detta är vår specialitet: att bli frälst, förbli frälst och att därefter få någon annan frälst, medan man själv blir mer och mer genomfrälst!”

Mycket har skrivits om William Booth liv ganska mycket om hans död också. Jag har ibland önskat att jag hade levt för 100 år sedan. Tänk att få följa en världsberömd predikant i livet, att få möta människor som blivit frälsta och återupprättade därför att han när han var 15 år uttryckte: ”*Gud skall ha allt av William Booth.*” Men jag inspireras av vad jag läser om hans liv och fylls av häpnad över all uppmärksamhet vid hans död.

Ur *Frälsningsarméns Krigskrönika 1912*, en liten bok på 70 sidor, läser jag om generalens sista stunder samt när han ligger på Lit de Parade, begravningsföljet, begravningen och åminnelsemötet:

Som kämpen sjunker i vila, så slutade vår general sin jordiska strid vid tiotiden, tisdag kväll den 20 augusti. Ett fruktansvärt oväder rasade på eftermiddagen över Hadley Wood. Det drog emellertid förbi, och när generalens ande gick mot höjderna, andades naturen frid. I dödsrummet härskade sorg och djup tystnad. Bland de närvarande märktes stabschefen (*sonen Bramwell*) och hans fru och fru Booth-Hellberg, kommandör Howard, överste Kitching, adjutant Catherine, sergeant Bernhard samt doktor Milne. Den djupa tystnaden bröts av stabschefens viskning: ”*Detta är döden – är det inte, doktor?*” Doktor Milne tar pulsen på William och svarar: ”*Jo stabschef, det är döden.*” Stabschefen gick då fram till generalens bädd, lutade sig ned över den döende krigaren, kysste hans panna först en gång och så ännu en. ”*Stabschef*”, sade kommandör Lucy (Booth-Hellberg), ”*kyss honom en gång till för Eva!*” (Dottern Eva var ledare för Frälsningsarmén i USA) Stabschefen gjorde så samt satte därpå kommandör Evas telegram med orden ”*Kyss honom från mig*” varligt i den på sängtacket utsträckta handen. Andningen blev nu långsammare och mindre regelbunden, och så kom slutet. Mitt under tårarna och smärtan över skilsmässan rådde glädje över generalens segrar samt tacksägelse och lovsång för hans välsignade liv.

Under de fyra dagar generalens stoft stod på Lit de Parade i Congress Hall, ägde de mest gripande scener rum. Bland de 150 000 besökande sågs bl.a. en nittiotreåring och barnen från ”*Nästet*”, ett av Arméns barnhem stod där sjungande. Nästan alla som kom grät. *Tyske kejsarens krans nedlades av von Bülow*, som även uttalade kejsarens uppriktiga deltagande. *Kransen från drottning Alexandra*, försedd med inskription av hennes egen hand, nedlades av kommandör MacKie. Mellan dem var blommor placerade till vilkas inköp *Londons drinkare* föregående afton gjort en insamling på krogarna. (!!)

Åminnelsemötet hölls i Olympia som var den största byggnaden i London. Det tog 20 minuter för de medverkande att gå från ingångsdörren till plattformen. De första 40 000 personerna kunde få en sittplats. Konungen och drottningen hade sänt representanter. Mitt under mötet kom själar till korset. I *The History of the Salvation Army* hittar jag ett par rader om detta möte. Det var annonserat att börja kl. 7,30 på kvällen, men redan kl. 4 stod 10 000 utanför och ville in. När mötet pågick var det omöjligt för alla att komma in. Men med stora plakater på båda sidor om plattformen skrevs tydliga siffror som hänvisade till det tryckta programmets sida så man visste vad som försiggick. Programmet hade 52 sidor. Det sägs att drottningmodern, Alexandra, hade helt inkognito smugit sig in bland publiken.

Begravningsdagen var överväldigande. På morgonen regnade det, men då kistan fördes ut genom högkvarterets portar, bröt den första solstrålen fram och vädret blev det bästa. Kistan bars av salvationister representerade alla grader från kommandör till soldat. *Processionen som utgjordes av sjuttionio brigader*, behövde en timme och trettiofem minuter för att passera förbi. *7 000 salvationister och 40 musikkåre* deltog. *Marschen från Victoria Embankment till Abney Park* kyrkogård tog fyra timmar. Gatorna var överfulla av åskådare. Vissa tidningar skrev att det var miljoner människor ute för att se begravningståget. *Borgmästaren, sir John Knill* stod vid Mansion House och saluterade. Med honom på tribunen fanns, bland andra höga gäster, *Maharadjan av Jhalavar*. På offentliga byggnader och privathus sågs flaggor på halv stång. Butikerna hölls stängda. All trafik stoppades. Närmare 3 000 poliser var i tjänst. Vid ankomsten till begravningsplatsen mötte borgmästarna i Hackney och Stoke Newington, iklädda full ämbetskrud, och gick sedan i spetsen för processionen.

Begravningsgudstjänsten leddes av sonen, och nya ledaren för Frälsningsarmén, *Bramwell Booth*. Hans effektfulla tal började med: ”*Om du frågar mig om den lyckligaste människa jag vet, så blir svaret Generalen. Han levde i en lycklig ande. När stormarna rasade mot honom så prisade han Gud och skrattade åt djävulens ilska medan han fortsatte sitt arbete i glädje. Denna glädje överförde han till andra.*” Bland talarna vid graven fanns kommandör Eva Booth. Hon blev så överväldigad av rörelse att hon inte kunde fortsätta sitt tal. Man fick hjälpa henne tillbaka till sittplatsen. *Kommandör Ögrim talade för Sverige* i väl valda ordalag och på god engelska. Det hela bar prägel av djup högtidlighet och vördnad, men också hopp. Det hela varade i sex timmar, men klockan sex på aftonen var allt över. Hela London hade under dagen varit i rörelse. Alla, från kungen till tiggaren, tävlade om att visa vänlighet och deltagande.

Nu står gravstenen där på Abney Parks Kyrkogård med inskriptionen:

William Booth
Founder & 1st General Of The Salvation Army
Born 1829
Born again In The Spirit 1845
Founded the Salvation Army 1865
Went To Heaven 20th August 1912

100 år efteråt så häpnar man över att läsa om en dag så omfattande som William Booths begravningsdag. Hur orkade människorna? Först marschen från Högkvarteret till graven som var en sträcka på åtta kilometer, tog fyra timmar, sedan sex timmar på kyrkogården. Morgonens förberedelser tog nog flera timmar. Kanske blev det 15 timmar sammanlagt. Hur skulle jag ha klarat av det? Troligtvis tänkte man nog på de levandes behov att äta och dricka, även om jag inte hittat något skrivet om det.

Många hälsningar kom från hela världen. *President William Taft* i USA skrev: "Världen har förlorat en av sina mest effektiva och praktiska filosofer." *Kung Georges* hälsning: "I framtiden skall vi förstå allt det goda som frambringats genom honom och hans medhjälpare. I dag är det sorgedag i hela världen. Jag förenar mig i den. *Drottningmoder Alexandra* som sände blommor från den kungliga trädgården i Sandringham skrev: "Tack Gud för att hans arbete skall leva i evighet".

The Times korrespondent i Toronto Kanada, telegraferade att känslan bland kanadensarna var att William Booth skulle begravas i Westminster Abbey. Intressant i det sammanhanget är att 1965 på 100-årskongressen i London avtäcktes ett plakat, krönt med en byst av William Booth, i Westminster Abbey av sonsonen, *kommendör W. Wycliffe Booth*. Jag var med och marscherade in i kyrkan tillsammans med frälsningskamrater från många länder. Tillsammans fick vi tacka Gud för en man som i alla människor såg en odödlig själ.

1912 års människor sörjde. Bland Williams vänner fanns hög och låg. I *The History of The Salvation Army* finns några speciella vänner presenterade med foton. Där är drottning Alexandra och drottning Mary, kung Haakon VII från Norge samt prins Louis av Battenberg. Övriga på sidan är Bernard Shaw, Björnsterne Björnson, premiärminister H. H. Asquith, Winston Churchill och David Lloyd George.

Dagstidningarna över hela världen skrev om begravningen och gav omdömen om William Booth. I Sveriges tidningar fick det stor plats. Signaturen "Jaya" skriver i *Aftonbladet*: "Det är med en känsla av vördnad man sänder honom sitt farväl. Han har hört till vår tid som en sten i dess byggnad, men han har inte varit en av de många små släta, utan stor, skrovlig och kanske en smula ohuggen, men en hörnsten som burit det mesta av resningens tyngd. Han har varit med om den första grundläggningen och burit sin pelare som nu för alltid är inpassad i bygget – Frälsningsarmén som med sitt religiösa, moraliska och sociala inflytande sträcker sig över hela världen."

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning skrev: "Den gamle generalen har fått lägga sitt trötta patriarkhuvud till ro. Nu är han död. Han sover lugnt; tusende välsignelser är hans huvudkudde. Och till seger har han fört sin armé."

Göteborgs Posten: "Med general Booth försvann ur tiden nutidens störste apostel för den kristliga kärleken och barmhärtigheten, ett slags Frälsaregestalt anpassad efter maskinernas och det industriella storstadslivets tidevarv och en av de egendomligaste och mest omstridda personligheter nutiden uppvisat."

Frälsningsarméns Krigskrönika 1912 skriver bl.a. "Om en siare år 1865 stått vid Mile End Road och förutsagt att de där stackars evangelisterna, vilkas tält just blåst omkull, inom mindre än ett halvt århundrade skulle representeras av en världsvid organisation med 9 000 förgreningar i 61 länder, skulle han blivit ansedd som den vildaste diktare". Efter några jämförelser med generalen Gordon och greve Tolstoy konstateras att "General Booth, med en anspråkslösare begynnelse än någon av dessa, har vunnit en större framgång. Och äran av hans framgång består i det faktum, att den icke betytt nederlag för någon annan, och att den från början till slut förvärvats genom ärligt arbete i mänsklighetens tjänst, företaget allena av kärlek till Gud."

Många böcker och artiklar har skrivits om William Booth. En av de senaste böckerna i ämnet som jag läst är utgett av "Youth with a Mission" Publishing i USA 2002: "William Booth – Soup, Soap and Salvation". De har skrivit biografier över ett stort antal "Christian Heroes: Then and Now." författare till William Booth-boken är Janet & Geoff Bengé. De har lyckats skriva lättläst och bra.

I ett kapitel berättas om en händelse 1935: General Evangeline Booth stod i skydd för regnet medan hennes chaufför håller på att laga bilen som brakat ihop. Medan hon står där kommer en polis uppför trappan till skyddet där hon stod. Han har en hälsning från en man som står därnere och han kan inte komma upp. ”Varför kan han inte” säger Eva. Polisen svarar: Han är 93 år gammal och han har rest 200 miles för att få träffa er. Han orkar inte gå upp hit.” Evangeline sveper om sig sin kappa och går ner till mannen och frågar vad hon kan hjälpa honom med. Den gamles ögon lyser upp när han för se henne: ”Du är väldigt lik din far. När jag fick höra att du skulle predika här i byn ville jag gärna se dig med egna ögon. När jag var ung hade jag som uppgift att tända lyktorna. Jag råkade stöta på din far när han inspekterade ett stort tält som var placerat på f.d. kväkarkyrkogården. Vi samtalade och jag erbjöd mig att hjälpa honom sätta upp ljusslingorna i tältet. Då säger han till mig: Kom ihåg vad jag nu säger, att en dag blir det ljusslingor liknande dessa runt hela världen.”

Några länder har ännu inte nåtts av Frälsningsarmén. I några länder har man slagit till reträtt på grund av olika saker bl.a. i Algeriet och Egypten. Men mottot är fortfarande *Världen för Kristus*.

William Booth bör väl få sista ordet:

Framåt – må det vara ert motto! Kämpa för att nå målet! Angripande kristendom måste vara er metod! Med beslutsamhet och ohämmad iver måste ni bekämpa Guds och rättfärdighetens fiender och hävda er rätt att försöka vinna själar, ja att om så är, rycka dem som bränder ur elden på själva helvetets tröskel. De får inte gå förlorade!

Ingvar Fallström

Copyright & foto: Frälsningsarméns Arkiv